keramiske noter 62/2025

31. årgang

Keramikkens Venner

Peter Tybjerg ∗ 1944 † 2025

– idealist og keramikkens forkæmper –

Som keramiker var Peter Tybjerg autodidakt. Med en baggrund som maskinarbejder, kom han i en ung alder i kontakt med keramikere, for hvem han byggede ovne og drejeudstyr. Her blev hans fascination af leret vakt – en interesse, der for alvor tog fart, da han som 20-årig i 1964, på vej til en jazzfestival i Juan Les Pins ved den franske Riviera, oplevede Picassos keramik i Antibes. Siden fulgte ham side om side kunst og musik, og særligt jazzmusikken blev en vedvarende inspirationskilde.

Som keramiker havde Peter Tybjerg en særlig evne til at forbinde mennesket med naturen. Begge dele var altid nærværende i hans krukker – både i form og i materiale. Især naturen på Island, hvor han blev født og tilbragte sine første år, satte varige spor i hans kunstneriske udtryk. Her fandt han ikke kun inspiration til sine landskabsmotiver, men også materialer, som for eksempel pulveriserede lavasten, der indgik i hans glasurer. Generelt søgte Peter Tybjerg ikke de vilde glasurer, men foretrak en rolig og afstemt farveskala – med hvid, brun og sort og med enkelte stænk af grøn, rød og til tider blå. Sammen med sin livspartner og værkstedsfælle gennem 30 år, keramiker Merete Bloch, eksperimenterede han i de senere år også med andre glasurvirkninger – altid med nysgerrighed og respekt for materialets egenart.

I sit kunstneriske udtryk forenede Peter Tybjerg styrke og lethed. Hans krukker er ofte formet som skulpturelle torsoer, hvilende på en lille standflade, der giver dem et organisk og levende udtryk. Blandt disse finder man de karakteristiske ”Hjertekrukker”, som aldrig er helt symmetriske i formen og synes at bevæge sig – som havde de et indre liv. Med disse virkemidler, i kombination med de ofte rå overflader, rigt bearbejdet med ridser og sprækker, skabte Tybjerg de smukkeste landskabskrukker i ler. Med motiver af abstrakte, flydende landskaber, der i mødet med beskueren vækker sanselige fornemmelser af både blæst og regn over åbne vidder og morgendisens vibrerende stilhed.

Ud over de markante landskabskrukker skabte Peter Tybjerg gennem årene en række monumentale værker og udsmykninger. Relieffer til skoler, ruminstallationer, klangskulpturer og glasmosaikker. Et af hans mest bemærkelsesværdige værker er *”Symbolægget”*, som han udførte i 1993 til Syddansk Universitet Odense. Et fire meter højt keramisk æg, dækket af 2.390 unikke fliser, hver med symboler og tegn inspireret af kulturer fra hele verden. Et værk, der vidner om hans åbne sind og dybe interesse for menneskelig samhørighed.

Parallelt med sin egen praksis var Peter Tybjerg en utrættelig forkæmper for keramikkens udbredelse og anerkendelse generelt. En idealist med iværksætter-trang der altid søgte fællesskabet. Kimen til kunstnergruppen Clay Today blev lagt i 1987, da han – sammen med Betty Engholm og Nina Hole og en håndfuld andre danske keramikere – deltog i den sprudlende NCECA-konference i Syracuse, USA. Her blev det tydeligt, hvor vigtig udveksling og netværk var for faget. Allerede samme år afholdt den amerikanske keramiker Bob Shay en workshop i Roskilde, og året efter kom Frank Boyden til Kerteminde, hvor han ledede en workshop i Peters hjem.

I slutningen af 1980’erne var Peter Tybjerg således med til at stifte gruppen *Clay Today* med Nina Hole, Betty Engholm, Niels Huang og Birgit Krogh. Gruppens erklærede mål var at styrke netværket mellem keramikere – både nationalt og internationalt. De fem medlemmer satte gang i planlægningen af det legendariske *Clay Today-symposium* på Tommerup Teglværk, hvor danske og amerikanske keramikere mødtes hen over sommeren 1990 til workshops og fælles eksperimenter. Det var under forberedelserne til symposiet i 1989, at drømmen om et dansk keramikmuseum opstod, hvor Peter Tybjerg spillede en central rolle i at gøre visionen til virkelighed. Idéen om et keramikmuseum var nærliggende, og for keramikerne var behovet indlysende. I hele Norden fandtes der ikke et museum dedikeret udelukkende til keramisk kunst.

I 1991 forhandlede Peter Tybjerg med Gudme Kommune om etableringen af et keramikmuseum i Pakhuset på Lundeborg havn, men planen blev opgivet. I stedet blev muligheden for at etablere et museum i den gamle dansepavillon, Pax, i Kerteminde undersøgt. Først da Peter Tybjerg i 1993 blev opmærksom på det ledige lejemål i den fredede herskabsvilla Grimmerhus i Middelfart, blev Clay Todays vision om et keramikmuseum mødt med interesse og velvilje. Efter forhandlinger med Middelfart Kommune, kunne Keramikmuseet Grimmerhus, med Peter Tybjerg som museets første kunstneriske leder, åbne dørene op for publikum den 21. oktober 1994.

På mange måder satte Peter Tybjerg dybe spor – ikke kun i leret, men i hele den danske keramikverden. Han var et sympatisk menneske, en eminent netværker, en idealist, en engageret formidler og en fremragende kunstner. Vi vil savne Peter og skylder ham en stor tak – i både Middelfart, på CLAY og i den danske keramik-verden.

Bodil Lütken og Pia Wirnfeldt